

Vélemény a Környezetvédelmi és Energia Operatív Programról Magyar Természetvédők Szövetsége

Az Operatív Program túlságosan a csővégi megoldásokra helyezi a hangsúlyt. Ez különösen a forrásallokációból derül ki. A megelőzés, a környezeti problémák oki kezelése kishangsúlyt kap a programban. Emellett elmondható, hogy az operatív program szemlélete és eszköz rendszere kiforrottabb, jobban a fenntarthatóság irányába mutat, mint a 2004-2006 KIOP környezetvédelmi intézkedései.

A környezeti hatások, a megelőzés hangsúlyossága nagymértékben múlik az akciótervek, pályázati kiírások milyenségén. Ezért lényeges, hogy a program kidolgozásáért felelős NFÜ és KvVM szorosan együtt dolgozzon a megvalósítást meghatározó akciótervek, pályázati kiírások, lebonyolítási intézményrendszer kialakításánál a társadalmi szervezetekkel.

Ebben az együtt dolgozásban a Magyar Természetvédők Szövetsége koordináló szerepet tud felvállalni, azért is mert a Környezet- és Természetvédő Társadalmi Szervezetek Országos Találkozója az MTvSz ügyvezető elnökét (Farkas István) választotta a KOP Monitoring Bizottságba civil delegátnak.

Emellett köszönjük és értékeljük, hogy a KvVM több, korábbi javaslatunkat elfogadta az OP-val kapcsolatban a megelőző véleményezések során.

Konkrét vélemények:

45. oldal

Hulladékgazdálkodás

Aggályosnak tartjuk a hulladékégetők preferálását. A hulladékégetők olyan kapacitásokat építenek ki, amelyek középtávon lehetetlenné teszik a valódi hulladékmegelőző intézkedéseket, mert hulladékigényt generálnak. A gazdaságossági okok miatt nagyméretűre tervezett égetők beszállítási folyamatai erőforrás pazarló és környezetszennyező hatásai is jelentősek.

49. oldal

Vizek kártételeinek megelőzése és vízkárelhárítás

Az alfejezet „Beavatkozási logika” részében az egyes intézkedéseket egymással egyidejűleg kell elindítani: az árvízi tározó-rendszer kiépítése, valamint az ártéri vízrendszer rehabilitációja és a tájgazdálkodási rendszerek kialakítása egyidőben, egymással párhuzamosan kell megtörténjen. Ez azért fontos, mert a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése (VTT) komplex rendszerként került elfogadásra és társadalmi egyeztetésre. A program komplexitását a megvalósítás szakaszában az garantálja, ha egyik részfeladat sem előzi meg ütemezésben a többit. Féltő ugyanis, hogy a VTT-ből csupán az árvízvédelem valósul majd meg, míg a természetvédelmi szempontból fontos vízvisszatartás és ártér rehabilitáció később már nem fog kapni kellő figyelmet és finanszírozást.

A szövegszerű módosítási javaslat ezért (vastagon szedve az új rész):

A Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése keretében a Tisza-völgy nagyvízi vízszállításának rehabilitációját folytatni kell megfelelő hullámtér rendezéssel, árvízi tározó-rendszer

kiépítésével, a Tisza-völgy árvízvédelmi rendszerében lévő kritikus szakaszok megerősítésével, az ártéri vízrendszer rehabilitációjával és a tájgazdálkodási rendszerek kialakításával. **A fenti intézkedéseket egymással párhuzamosan szükséges megvalósítani, beavatkozási helyszínenként egyszerre, komplex módon.**

55. oldal

3.3.2. Élőhely-megőrző mező- és erdőgazdálkodás infrastrukturális alapjainak megteremtése pontban a célok jók, azonban a tervezett műveleteknél figyelembe kell venni, hogy mindkét célterületen az eredményes munkához elsősorban gazdálkodói szemléletváltásra van szükség, és esetleg fejlesztésekre, nem annyira infrastrukturális beruházásokra. Ennek megjelenítése a tervezett műveleteknél fontos lenne.

56. oldal

3.3.3. Vonalas létesítmények természet- és tájromboló (károsító) hatásának mérséklését szolgáló beruházásoknál szakmailag az elektromos légvezetékek földkábelre cserélése, szigetelés kiemelten fontos, azonban a közutak, vasút megjelentetését és támogatást e pontoknál nem tartjuk indokoltnak, hiszen ezeknek a közlekedési fejezeteket finanszírozó operatív programból kell pénzügyi háttérrel találni.

Fontos szempont, hogy az ilyen jellegű közlekedési vonalas létesítmények élőhely fregmentáló hatása elsősorban nem is **„az állatfajok szabad vándorlását, mozgását, állományaik fennmaradását” veszélyezteti, hanem általában a komplex életközösségek működését.**

Ennek megfelelően a tervezett műveletekben „Közlekedési infrastruktúra (út, vasút) természetbarát átalakítása” módra nem látunk szakmailag lehetőséget, ennek megvalósítására nincs érdemi lehetőség szakmailag elfogadhatóan, ennek megfelelően csak az a.) és c.) pontok megtartását javasoljuk.

56. oldal

3.3.4. Az erdei iskola hálózat fejlesztése

Nem csupán az erdei iskolák végeznek komoly szemléletformálási munkát, ennek megfelelően a korábban létrehozott ökoiskola hálózat fenntartása, és a környezet- és természetvédelmi oktatóközpontok fenntartása, fejlesztése is prioritás kell, hogy legyen.

Ennek megfelelően már nevében a „erdei iskola hálózat fejlesztése” megnevezés helyett a „természetvédelmi szemléletformálási hálózat fejlesztése” megnevezést javasoljuk.

Tervezett műveletek között a **„a) Erdei iskolák és természetvédelmi oktatóközpontok fejlesztései”** címet javasoljuk. Megjegyezzük, hogy értékeljük a KVVM eddigi megközelítése „kinyílását”, hogy a KEOP jelenlegi változatában nemcsak költségvetési intézmények szerepelnek ebben a műveletben.

Egy újabb, b) pontnak javasoljuk: **„Természetvédelmi szemléletformáló, ismeretterjesztő kampányok támogatása”** Ez az alművelet ESZA forrásokból lehetne támogatható, a természetvédelmi ERFA intézkedések 10%-a erejéig. Különösen fontos lenne a NATURA 2000 programmal kapcsolatos tájékoztatás és szemléletformálás.

Nem vált be az a taktika, amely a természetvédelmi szemléletformálást és az ismeretterjesztést a ROP-okba akarta helyezni, mert onnan eltűntek az ilyen intézkedések.

72. oldal

Pénzügyi tábla

A fenntarthatóság elveit valaha már megköstoló olvasó a pénzügyi táblánál kap majdnem szívrohamot. A megaberuházásokat megvalósító 1. és 2. cél kapja az összes forrás majd 90%-

át. Csak kissé oldja a hangulatot az a megjegyzés, hogy a pénzügyi tábla a partneri egyeztetések alapján módosulhat. Hát módosuljon.

Javasoljuk újragondolni az ERFA – Kohéziós Alap arányt, hogy az ERFA intézkedések több támogatást kaphassanak.

A Kohéziós Alap intézkedéseken belül javasoljuk az energiahatékonysági rész radikális növelését. Siralmas a 2% (~ 20 mrd) allokálása az igazán fontos hatékonysági célra. Hogyan akarjuk a Programban leírt célokat (pl. évenkénti 1% hatékonyság javítás) ezzel a makrogazdasági szinten kicsi összeggel elérni? Jelezzük, hogy a CEE Bankwatch kimutatása szerint Magyarország kívánja a legkisebb összeget fordítani energia ügyekre a Kohéziós Alap forrásokból a közép-európai államok közül. Nem kellene ebben utolsónak lenni a térségben. Magyarország többet érdemel.

82. oldal

A **monitoring bizottság** összetételénél kérjük az alábbi pontosítást:

- „*a környezet- és természetvédelmi civil szervezetek KÉT delegált képviselője*” az „*egy környezetvédelmi civil szervezet delegált képviselője*” helyett, mivel egyrészt általában a környezetvédő szervezetek delegálásáról van szó, nem valamely kiemelt szervezet delegálási jogáról. Másrészt emellett kicsit béna, hogy a KEOP központi sablonból idemásolja a monitoring bizottság összetételét, mert kit takarhat az utolsó sorban leírt „társadalmi szervezetek” képviselője mást, mint a környezet- és természetvédő társadalmi szervezetek (másik) delegáltját? A fenti szövegjavaslat megoldja mindkét problémát.

Nagyprojektek kiválasztása

Lényeges a társadalmi részvétel a Kohéziós Alap projekt kiválasztás során. A civil szervezetek Lengyelországban tagokat delegálhatnak a KA projekt kiválasztó bizottságba (mind környezetvédelem és közlekedés!), és a megkeresésünkre ettől az NFH-t irányító ex-miniszter sem zárkózott el. Határozottan kérjük a KvVM-et és az NFÜ-t, hogy erre a projektfejlesztés ideje alatt, már most adjon lehetőséget. Ez a kérés a Fejlesztési Igazgatóság – civilek találkozóán is megfogalmazódott.

Készítette: Cselószki Tamás, Sallai R. Benedek, dr. Farkas István

Budapest, 2006. november 8.

Dr. Farkas István
Ügyvezető elnök